

Szkodniki łądługowe rzepaku - jak z nimi walczyć?

Autor: dr inż. Kamila Twardowska

Data: 28 marca 2018

Obok zbóż i kukurydzy, rzepak jest najważniejszą rośliną uprawną w naszym kraju. Głównie uprawia się formę ozimą tej rośliny, sporadycznie jarą. W ostatnich latach powierzchnia uprawy rzepaku w Polsce utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2017 roku wynosiła około 900 tys. ha, ale z powodu trudnej jesieni w bieżącym sezonie powierzchnia tej uprawy będzie o około 12% niższa.

fot. Sumi Agro Poland

Chrząszcz brukwiaczek i czterozębny

Stosunkowo duża powierzchnia uprawy, ale też uproszczenia w agrotechnice, długa wegetacja, łagodne zimy, to główne przyczyny większego nasilenia **szkodników rzepaku**. Praktycznie w każdym roku, zarówno w okresie jesiennej wegetacji, jak i wiosną, wymagana jest intensywna

ochrona tej rośliny przed szkodnikami z wykorzystaniem chemicznych środków ochrony roślin. W innym przypadku straty powodowane żerowaniem szkodników sprawiają, że produkcja rzepaku staje się nieopłacalna.

Szkodniki łądługowe rzepaku

fot. Sumi Agro Poland

Szkodniki łądługowe rzepaku – m.in. chowacz brukwiaczek – występują w różnym czasie, dlatego trudno przygotować się na ich atak.

Do najważniejszych gatunków występujących na rzepaku wczesną wiosną należą szkodniki łądługowe, w tym **chowacz brukwiaczek** (*Ceutorrhynchus napi* Gyll.) i **chowacz czterozębny**

(*Ceutorhynchus pallidactylus* Marsh). Oba te chrząszcze należą do rodziny ryjkowcowatych i zimują w stadium owada dorosłego, w resztkach roślin lub w ziemi (na głębokości 5-10 cm).

Oba gatunki tworzą 1 pokolenie rocznie. Ciało chrząszczy jest krępe, owalne, pokryte szarymi łuskami (ch. brukwiaczek), albo szarymi łuskami z białą lub żółtą plamką u podstawy przedplecza (ch. czterozębny). Długość chrząszczy wynosi 2,5-4 mm. Głowa zakończona jest wydłużonym i zagiętym do dołu rykiem. Jaja są owalne i gładkie, białe lub żółtawe. Larwy są beznożne, białawe lub żółtawe, z ciemniejszą głową, długości do 7 mm.

fot. Sumi Agro Poland

Dorosły osobnik chowacza czterozębnego. W odróżnieniu od brukwiaczka, pierwsze naloty robi nieco później.

Szkodniki łądogowe rzepaku pojawiają się w różnych okresach – w zależności od temperatury. **Pierwszy na wiosnę pojawia się chowacz brukwiaczek**, który opuszcza kryjówkę zimową gdy

gleba ogrzeje się do temperatury **5-7°C**, a temperatura otoczenia wzrośnie do **10-12°C**. Chowacz czterozębny pojawia się kilka dni po nim. Po żerowaniu uzupełniającym, przy **16-18°C**, chrząszcze są zdolne do dalekich lotów i składania jaj. Aby złożyć jaja samice wiercą ryjkiem otwór w ogonkach liściowych, nerwach głównych lub łodydze. Wylęgające się po 6-10 dniach larwy wyjadają miękisz i tworzą tunele żerowe. Na przepoczwarzanie schodzą do gleby.

Żerowanie larw

W wyniku żerowania larw w łodydze, następują zakłócenia w przewodzeniu asymilatów. To sprawia, że rzepak słabiej rośnie lub nawet zamiera. Jest to również doskonała **brama wejściowa do infekcji przez patogeny chorobotwórcze**. Jeśli zaatakowana roślina przetrwa to i tak w efekcie żerowania larw będzie znacznie mniej łuszczyn, a nasiona słabiej wykształcone. *Straty* w plonie rzepaku, będące konsekwencją żerowania szkodników łodygowych mogą wynieść **do 50%**. W sprzyjające lata mogą one przyczynić się do całkowitego zniszczenia plantacji, zwłaszcza wówczas, gdy pojawiają się wtórne porażenia chorobotwórcze.

fot. Sumi Agro Poland

Rośliny uszkodzone przez chowacze łodygowe

Jak rozpoznać uszkodzenia rzepaku?

Pierwsze uszkodzenia rzepaku można poznać po biało obrzeżonych otworach na pędach.

W późniejszym etapie pod wpływem żerowania larw chowacza brukwiaczka **łodyga często pęka, rozdyma i esowato się skręca**. Żer chowacza czterozębnego nie powoduje tak charakterystycznych objawów, co utrudnia jego wykrycie. Tym niemniej oba te szkodniki łodygowe rzepaku mają znaczny wpływ na plonowanie.

Zawsze należy pamiętać, że właściwie przeprowadzone zabiegi agrotechniczne, w tym zróżnicowany płodozmian, prawidłowa uprawa roli, czy też optymalne nawożenie sprawi, że rzepak będzie w lepszej kondycji i jednocześnie bardziej odporny na żerowanie szkodników. Najczęściej jednak do zwalczania tych szkodników niezbędne są zabiegi chemiczne, które powinny być stosowane po przekroczeniu progów szkodliwości. Skutecznym rozwiązaniem jest insektycyd Inazuma 130 WG.

Szkodniki łodygowe rzepaku pojawiają się w różnych okresach – w zależności od temperatury.

Czy na moim polu są chowacze?

Aby stwierdzić obecność chowaczy na plantacji oraz ocenić ich liczebność przydatne są żółte naczynia chwytne. **Obecność w nich 10 chrząszczy chowacza brukwiaczka lub 20 osobników chowacza czterozębnego**, w ciągu 3 kolejnych dni, oznacza, że próg szkodliwości został przekroczony i można wykonać zabieg. Pułapki należy ustawić już w lutym, w odległości co najmniej kilkunastu metrów od brzegu pola. Na większej plantacji trzeba zastosować więcej naczyń. Liczebność szkodników można ocenić też za pomocą strząsania do **czerpaka entomologicznego**. W tym przypadku próg szkodliwości dla chowacza brukwiaczka wynosi od 2 do 4 osobników, natomiast dla chowacza czterozębnego 6 osobników (na 25 roślinach).

fot. Sumi Agro Poland

Jak stwierdzić obecność chowaczy na plantacji?

Środki skuteczne do zwalczania szkodników łodygowych

Zarejestrowanym i znanym rolnikom od ponad roku, skutecznym środkiem do zwalczania szkodników

łodygowych w rzepaku ozimym jest insektycyd **Inazuma 130 WG**, przeznaczony do stosowania przez użytkowników profesjonalnych. Jest to środek oparty o dwie substancje czynne, tj. pyretroid – lambdę-cyhalotrynę oraz pochodną neonicotynoidów – acetamipryd. Spektrum działania tego preparatu jest szerokie i znane nie tylko plantatorom rzepaku, ale również pszenicy ozimej. Dodatkowo **środek posiada rejestrację w zastosowaniach małoobszarowych**.

fot. Sumi Agro Poland

Preparat zwalczający szkodniki łodygowe w rzepaku, najlepiej zastosować przed złożeniem jaj przez chrząszcze – wczesną wiosną, czyli BBCH 30-50.

Na szkodniki łodygowe rzepaku insektycyd Inazuma 130 WG należy stosować przed złożeniem jaj przez chrząszcze, zgodnie z sygnalizacją wykonaną za pomocą naczyń żółtych lub czerpaka,

wczesną wiosną, co ma zwykle miejsce od momentu początku wydłużania pędu do fazy początku rozwoju pąków kwiatowych (BBCH 30-50). **Zalecana dawka dla jednorazowego zastosowania wynosi 0,16-0,20 kg/ha.**

Zawartość dwóch substancji czynnych pozwala stosować środek już w temperaturze 5°C. To ma istotne znaczenie w zwalczaniu pojawiających się wczesną wiosną szkodników lodygowych.